

20—25 oktober

Debatter m. m.

Fredagen den 20 oktober

	Sid.
Svar på interpellation av herr Hamrin i Jönköping (fp) ang. diarie- föringen i statsdepartementen	5
Interpellationer av:	
fröken Sandell (s) ang. kompensation till fiskare för inkomstförluster till följd av vattenföreningar.....	8
herr Lorentzon (vpk) ang. riktlinjerna för den statliga trafikpoliti- ken.....	9
herr Hermansson (vpk) ang. principerna för upprättande av diplo- matiska förbindelser med andra stater.....	10
herr Rimmerfors (fp) ang. möjligheterna att undantaga samlings- lokaler för kyrkliga ändamål från investeringsavgiften för vissa byggnadsarbeten.....	11
fru Nettelbrandt (fp) ang. nybebyggelsen vid Frescati för Stockholms universitet	12
Meddelande om enkla frågor av:	
herr Andersson i Örebro (fp) ang. tidpunkten för slutförande av ut- redning om vidgat ekonomiskt skydd åt statsanställda bilförare ..	14
herr Haglund (s) ang. tidpunkten för slutförande av utredningen rö- rande ägandeförhållandena och maktkoncentrationen i det privata näringslivet.....	14
fru Kristensson (h) ang. utredning rörande arbetsbelastningen för högre statstjänstemän.....	14
fru Heurlin (h) ang. granskningen av litteratur för sexualundervis- ningen i skolorna.....	14
herr Hermansson (vpk) ang. åtgärder med anledning av uppgifter om att utländsk säkerhetspolis är verksam i Sverige	14

	Sid.
herr Gustavsson i Alvesta (cp) ang. avveckling av dyrortsgraderingen av statstjänstemännens löner	14

Tisdagen den 24 oktober

Meddelande ang. frågestund	14
Interpellationer av:	
herr Ekström i Iggesund (s) ang. insynen i företag som uppstår stats- bidrag till kostnader för utbildning av anställda.....	15
herr Mattsson (cp) ang. bostadsförbättringslånen till handikappade	16
herr Oskarson (h) ang. samplanering beträffande landsvägar och järnvägar.....	17
herr Larsson i Norderön (cp) ang. utnyttjande av friställd arbets- kraft för upprustning av vägar.....	18

Onsdagen den 25 oktober

Testamentsbevakning.....	21
Interpellationer av:	
herr Åberg (fp) ang. rationaliseringen av den statliga verksamheten avseende förhållandena vid Sveriges kuster.....	22
herr Söderström (h) ang. en enhetlig tillämpning av affärstidslagen	23
herr Elmstedt (cp) ang. statligt kreditstöd till familjeskogsbruk, m. m.	23
herr Hugosson (s) ang. åtgärder mot kommersiellt utnyttjande av kommunala bostadsförmedlingars register	25
herr Johansson i Skärstad (cp) ang. de i vissa länder förekommande religionsförföljelserna	26
fru Eriksson i Stockholm (s) ang. utbildning av dietister	27
fru Holmberg (s) ang. den tekniska utbildningens anpassning till näringslivets behov.....	28
Meddelande om enkla frågor av:	
herr Gustafsson i Skellefteå (fp) ang. ändring av bestämmelserna om familjebostadsbidrag	28
fru Thunvall (s) ang. tillämpningen av vissa bestämmelser om unga lagöverträdare.....	28
herr Dickson (h) ang. statens järnvägars rabattresor för pensionärer	28
fru Sundberg (h) ang. lokaliseringen av malmöregionens flygplats	28

Samtliga avgjorda ärenden**Onsdagen den 25 oktober**

<i>Bevillningsutskottets</i> betänkande nr 52, ang. godkännande av avtal med Belgien för undvikande av dubbelbeskattning och för reflektion av vissa andra frågor beträffande skatter på inkomst och förmögenhet	20
<i>Första lagutskottets</i> utlåtande nr 42, om underrättelse i visst fall till part inför domstol om dom.	20
— nr 43, ang. testamentsbevakning	21
— nr 44, om straffrihet för mindre, oavsiktliga förseelser	22
— nr 48, om hävande av adoptivförhållande	22
— nr 52, ang. tillsättandet av ledamöter i domkapitel	22

Fredagen den 20 oktober

Kl. 14.00

§ 1

Svar på interpellation ang. diariieföringen i statsdepartementen

Ordet lämnades på begäran till

Chefen för justitiedepartementet, herr statsrådet KLING, som yttrade:

Herr talman! Herr Hamrin i Jönköping har frågat statsministern vilka principer som enligt statsministerns uppfattning bör gälla för diariieföringen i statsdepartementen av inkomna handlingar. Han har vidare frågat statsministern om denne vill medverka till utarbetande av nya instruktioner rörande diariieföringen i departementen.

Interpellationen har överlämnats till mig för besvarande.

Det är givetvis av stor betydelse att allmänna handlingar diariieförs eller på annat sätt registreras hos myndigheterna. Redan med hänsyn till ärendenas handläggning är detta nödvändigt. En noggrann diariieföring är av särskild vikt för att principen om allmänna handlingars offentlighet skall kunna upprätthållas. Registrering är ju i allmänhet en förutsättning för att den som vill ta del av handlingar i ett ärende skall kunna få upplysning om vilka handlingar som finns och var de kan sökas. För närvarande saknas generella regler om diariieföring eller annan registrering av allmänna handlingar hos statsmyndigheterna. Detta gäller även statsdepartementen. För deras del innehöll den tidigare instruktionen från år 1921 en föreskrift om skyldighet för registrator att svara för diariieföringen av inkomna ärenden. I gällande departementsinstruktion från år 1965 finns visserligen inte nå-

gon uttrycklig bestämmelse i detta hänseende, men någon ändring i sak har inte avsetts. Inom några departement har meddelats uttryckliga föreskrifter om diariieföring. Praxis i fråga om diariieföringen är emellertid densamma inom alla departement, oavsett om särskilda föreskrifter har meddelats eller inte. Nu liksom när den tidigare instruktionen gällde skall alla ärenden diariieföras. Däri ligger att inkommande allmänna handlingar som hänför sig till ett ärende skall diariieföras.

Offentlighetskommittén har nyligen lagt fram förslag till föreskrifter om registrering av allmänna handlingar hos myndigheterna. Detta förslag bereds för närvarande inom justitiedepartementet. Den praxis som nu iakttas inom departementen torde ganska väl stämma med vad offentlighetskommittén har föreslagit. I väntan på prövningen av kommitténs förslag har några allmänna regler om diariieföringen i departementen inte ansetts böra meddelas. Från statsrådsberedningen har emellertid utgått en rekommendation att meddela uttryckliga föreskrifter om vem som skall svara för diariieföringen och om vem som skall handa denna.

Vidare anförde:

Herr HAMRIN i Jönköping (fp):

Herr talman! Först vill jag tacka statsrådet och chefen för justitiedepartementet för det svar jag fått på min interpellation, en interpellation som framställdes för snart ett halvår sedan. Statsrådet är uppenbarligen helt ense med mig om att interpellationen berör fundamentala och viktiga offentlig-

Svar på interpellation ang. diariieföringen i statsdepartementen

hetsintressen och -principer, viktiga med hänsyn till de krav på allsidig upplysning och en fri och öppen debatt som vi ställer i vår demokrati.

Det har sålunda förflutit ganska lång tid sedan jag tillät mig fästa uppmärksamheten på denna fråga, och ärendet har fått ligga till sig över sommaren. Jag vill inte påstå att den vilan har inverkat direkt menligt, eftersom man i interpellationssvaret onckligen kan spåra i varje fall en ansats till en skärpning och en effektivisering av diariieföringen i våra statsdepartement. Om man å andra sidan kan säga att justitieombudsmannens ampra påminnelser i saken — vilka daterar sig från februari månad i år — har följts upp tillräckligt målmedvetet, är jag inte alldeles säker på. Men den frågan, alltså huruvida eller i vad mån JO känner sig nöjd i det fallet, skall jag lämna öppen.

Jag skall av flera skäl här och nu inte heller provocera en debatt kring det enskilda fall eller de enskilda fall som närmast gav mig anledning att efterlysa mer av **fasthet och klarhet** i den praxis som tillämpas på detta område och som berörde ett i interpellationen närmare angivet statligt företag. Statsrådets svar här i dag ger mig just inte någon orsak att ta upp en diskussion efter de linjerna. Emellertid vill jag i korthet säga följande.

Jag noterar naturligtvis med intresse den rekommendation som enligt justitieministerns försäkran utgått från statsrådsberedningen — jag förmodar efter det att min interpellation framställdes — en rekommendation om att uttryckliga föreskrifter skall meddelas om vem som skall handha diariieföringen. Tydligen har ett initiativ i saken ansetts påkallat, vilket i och för sig är utmärkt, ty det kan ju inte på något sätt vara tillfredsställande att det inom en del departement finns uttryckliga föreskrifter rörande dessa ting, i andra däremot inte.

Härvidlag tycker jag mig för övrigt möjligen spåra en viss motsägelse i det svar jag nyss fått. Å ena sidan hänvisar statsrådet till en föreskrift i en tidigare instruktion om skyldighet för registrator att svara för diariieföring av inkommande ärenden. I gällande instruktion saknas visserligen, sägs det sedan, bestämmelser i detta hänseende, men — försäkrar statsrådet — någon ändring i sak har inte avsetts. Ändå kommer statsrådet alltså så småningom fram till detta att en rekommendation trots allt kunde behövas för att skapa full klarhet och en fastare ordning. Jag får väl tolka detta som ett indirekt vidgående av att förhållandena inte varit alldeles oklanderliga.

Statsrådet försäkrar också att praxis i departementen är densamma överallt, oavsett om det finns några särskilda föreskrifter eller inte. Nu liksom när den tidigare instruktionen gällde skall, säger statsrådet, *alla* ärenden diariieföras. Det förefaller ju betryggande, men det förutsätter förstås att begreppet *ärende* verkligen tolkas i tryckfrihetsförordningens anda — i en klart liberal anda således — och att de allmänna handlingar som är knutna till ett ärende i princip — jag betonar i princip — undantagslöst kommer att falla under diariieföringsplikten. Ty endast däri ligger — som jag bedömer det — en garanti för ett strikt iakttagande av offentlighetsprincipen.

Självfallet utesluter inte detta krav ett rimligt hänsynstagande till det faktum att det inom departementen och i statsförvaltningen i övrigt kan vara nödvändigt och ofrånkomligt att i vissa fall hemligstämpla handlingar av olika slag. Men vad som definitivt inte bör få hemlighållas, är själva existensen av en handling. Det bör inte få ske, bl. a. av det skälet att ju då möjligheten att få sekretesskyddet prövat i högre instans faller bort och att godtycke, smussel i sämsta fall skulle kun-

Svar på interpellation ang. diarietföringen i statsdepartementen

na få ett spelrum som under inga förhållanden får tillåtas.

Nu är ju en reform, innebärande skärpt diarietföringsplikt, på gång, och justitieministern bekräftar också att offentlighetskommitténs betänkande som bäst håller på att bearbetas i departementet. Så säger statsrådet att i väntan på den prövningen kommer några allmänna regler om diarietföringen i departementen inte att meddelas.

Herr talman! Jag gör för min del här i viss mån en annan bedömning, nämligen att denna sak ändå är så betydelsefull att det på goda grunder kan ifrågasättas, om det verkligen är välbetänkt att dröja med att låt oss säga interimistiskt reglera dessa förhållanden, eftersom man ingenting vet om tidpunkten, när offentlighetskommitténs förslag kan komma att realiseras. Förmodligen inträffar detta inte i brådskatet; det har man på känn.

För att avrunda detta inlägg ber jag att än en gång få tacka för svaret och även kraftigt understryka, att det naturligtvis för pressen liksom för övriga massmedia verkligen är av central betydelse att alltid kunna räkna med att ha så att säga raka spåret till sådana allmänna handlingar som är av intresse för den löpande nyhetsförmedlingen och för opinionsbildningen och debatten i stort i samhällsfrågorna.

Chefen för justitiedepartementet, herr statsrådet KLING:

Herr talman! Jag tror att herr Hamrin i Jönköping och jag i stort sett är överens.

Vi har hittills inte haft några generella föreskrifter inom statsförvaltningen rörande vilka handlingar som skall diarietföras. De föreskrifter som fanns i den förra departementsinstruktionen gällde vem som skall svara för diarietföringen.

Nu har offentlighetskommittén föreslagit att man skall införa generella föreskrifter om vilka handlingar som

skall diarietföras. Att innan prövningen av detta förslag är klar utfärda särskilda bestämmelser för departementen är enligt min mening att förhastas sig; det har ändå i stort sett gått bra med den ordning som vi hittills har haft.

Den rekommendation som har utgått från statsrådsberedningen gäller att man inom varje departement skall säga ifrån vem som skall svara för diarietföringen. Anledningen till att den skickades ut var att vissa departement hade utfärdat sådana föreskrifter och att man ville skapa en samordning på detta område.

Till sist, herr talman, ber jag att få säga ett par ord i anledning av vad herr Hamrin inledningsvis anförde. Han beklagade sig över att det gått ett halvår sedan interpellationen framställdes innan svaret kom. Fakta i målet är att interpellationen är dagtecknad den 3 maj, d. v. s. dagen före Kristi himmelsfärdsdag. Den bör därför inte ha kommit under statsministerns ögon förrän veckan därpå. Kanske är det litet mycket begärt att statsministern under de två sista veckorna i maj månad skall kunna ägna sig åt interpellationssvar.

Herr HAMRIN i Jönköping (fp):

Herr talman! Får jag i anslutning till vad statsrådet senast hade att säga uttryckligen betona, att det i vad jag anförde inte låg någon kritik. Det var ett konstaterande — även av att det dock under den tid som gått sedan interpellationen framställdes, tydligen har hänt en del av väsentlig betydelse i detta sammanhang.

Det är klart att man kan mena att offentlighetskommitténs betänkande och vad därav kan följande skall avvaktas. Därvidlag är dock helt avgörande, när man kan räkna med att något beslut i denna fråga kan komma att fattas. Jag skulle vilja fråga statsrådet, om det går att säga någonting om tidpunkten. Om ett avgörande ligger i en fjärran framtid, är det verkligen inte tillfredsstäl-

Interpellation ang. kompensation till fiskare för inkomstförluster till följd av vattenföreningar

lande att man dröjer med att reglera dessa förhållanden.

Chefen för justitiedepartementet, herr statsrådet KLING:

Herr talman! Jag kan inte lämna ett mera ingående svar på den senaste frågan än att remissbehandlingen har avslutats och att en första föredragning för mig av betänkandet och remissvaren kommer att äga rum första veckan i november.

Härmed var överläggningen slutad.

§ 2

Föredrogs var för sig följande å bordet vilande motioner; och hänvisades därvid

till lagutskott motionen nr 1069;

till bevillningsutskottet motionerna nr 1070 och 1071;

till statsutskottet motionen nr 1072;

till bevillningsutskottet motionen nr 1073;

till statsutskottet motionerna nr 1074—1076; samt

till lagutskott motionerna nr 1077—1082.

§ 3

Föredrogs var för sig följande, vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda men då bordlagda interpellationsframställningar, nämligen av:

herr *Fridolfsson* i Stockholm (h), till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet angående möjligheterna att undantaga samlingslokaler för kyrkliga ändamål från investeringsavgiften för vissa byggnadsarbeten,

herr *Andersson* i Luleå (vpk), till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet angående åtgärder för att minska arbetslösheten i Norrbotten,

herr *Persson* i Heden (cp), till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet angående innebörden av begreppet »beslutets meddelande», och

herr *Lothigius* (h), till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående avdrag vid beskattningen för utgifter för landskapsvårdande åtgärder.

Kammaren biföll dessa framställningar.

§ 4

Interpellation ang. kompensation till fiskare för inkomstförluster till följd av vattenföreningar

Ordet lämnades på begäran till

Fröken SANDELL (s), som yttrade:

Herr talman! Nuvarande bestämmelser synes knappast kunna medge ekonomisk kompensation till de fiskare som drabbas av ekonomiska förluster till följd av vattenföreningar. Paragraferna om skadestånd enligt brottsbalkens bestämmelser torde knappast vara tillämpliga. Inte heller synes ersättning kunna utgå ur de medel som enligt vattenlagen inflyter från industrier m. fl. i form av avgifter för utsläpp eller andra föreningar som är till men för fiskerinäringen. Dessa är avsedda för näringen i dess helhet, t. ex. för forskning eller annat allmänt fiskeribefrämjande ändamål och inte för enskilda individer som drabbas av inkomstförluster till följd av föreningarna.

Det förefaller dock nödvändigt att utöver de möjligheter till omskolning m. m. som arbetsmarknadspolitiken erbjuder införa bestämmelser som innebär att speciella åtgärder kan vidtas i fall där fiskare oförskyllt drabbas av minskade förtjänster t. ex. i samband med dokumentering av hög kvicksilverhalt i den fisk som fångas.

Man kan tänka sig skilda lösningar på

Interpellation ang. riktlinjerna för den statliga trafikpolitiken

problemet. En tänkbar utväg är att generalisera beslutet om stöd till de räk-fiskare vid västkusten som fick vidkännas ekonomiska förluster till följd av åtgärder i Norge. En annan är att man utvidgar avgiftssystemet enligt vattenlagen samtidigt som man utsträcker användningen av de medel som tas in på denna väg att även omfatta ersättning till fiskare som drabbas av utsläppet. En kombination av skilda åtgärder förefaller lämpligast.

Under återopande av det anförda hemställer jag att till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet få ställa följande fråga:

Överväger statsrådet att söka finna vägar att kompensera de fiskare som drabbas av inkomstförluster till följd av vattenföroreningar?

Denna anhållan bordlades.

§ 5

Interpellation ang. riktlinjerna för den statliga trafikpolitiken

Ordet lämnades på begäran till

Herr LORENTZON (vpk), som yttrade:

Herr talman! Riksdagsbeslutet år 1963 i fråga om principerna för statens trafikpolitik innefattade bl. a. en tudelning av järnvägens transportverksamhet i en affärsbandel och en trafiksvag del, varvid den trafiksvaga delen skulle erhålla ekonomiskt stöd av samhället i form av en s. k. kollektivbiljett. Enligt samma beslut skall lönsamhetsundersökningar göras för järnvägslinjer. Efter prövning skall de linjer, som inte visar sig bärkraftiga, nedläggas.

Vad beträffar lönsamhetsundersökningarna förefaller demokratin i detta sammanhang vara fulländad. Det rör sig dock endast om en skendemokrati, då endast de som sköter lönsamhetsundersökningarna har full insyn. De lönsamhetsundersökningar som föregår 1* — *Andra kammarens protokoll 1967. Nr 37*

nedläggande av järnvägslinjer skötes av SJ:s driftsdistriktsexpeditioner. Även om en rad olika institutioner kontaktas och även om trafikanterna ges tillfälle att yttra sig kan ingen utanför de invigda bedöma utredningens tillförlitlighet, då det inte ges möjligheter att granska helhetsbilden, endast ta del av presenterade siffror.

De presenterade siffrorna ger ingen helhetsbild, eftersom undersökningarna endast gäller SJ-järnväg och inte samtliga av SJ ägda transportföretag inom samma område. Lönsamhetsundersökningen skulle givetvis gälla även de övriga av staten ägda transportföretagen i främsta hand då SJ-Biltrafik, SLAB (Svenska Lastbil AB) och ASG (AB Svenska godscentraler). Samtliga dessa SJ-företag är självständiga och trafikerar samma linjer. Genom undersökningen av endast ett företag och inte samtliga uppstår en ensidig inriktning, varvid felaktiga slutsatser om trafikens lönsamhetsmöjligheter uppstår. Härtill kommer att SJ-ledningen medvetet överför godstrafiken från järnvägslinje till lastbilar. Bussar sätts in som trafikerar samma linje eller ersätter vissa tåg för persontrafik, därtill är biljettsamordningen ensidig och gynnar helt landsvägstrafiken. Hela samordningen av godsmagasin, stationer o. s. v. är sådan att kostnaderna härför belastar järnvägen. Det slutliga resultatet blir att järnvägens lönsamhet minskar och en nedläggning av järnvägslinjen enligt SJ-ledningen blir aktuell. SJ:s principiella inställning framför allt efter riksdagsbeslutet år 1963 tycks vara att trafiken så långt som möjligt skall överföras till landsväg varvid åtgärder vidtages som motiverar SJ-ledningens handlande.

Företagsekonomiskt sett borde givetvis de av staten ägda transportföretagen komplettera varandra. Så är dock inte fallet, de konkurrerar med varandra — konkurrerar inbördes. I detta sammanhang bör uppmärksammas de av SJ under senare tid vidtagna åtgärder-

Interpellation ang. principerna för upprättande av diplomatiska förbindelser med andra stater

na, som innebär att den regionala trafiken överlämnas till privatintressen. Det av SJ ägda transportföretaget SLAB har i vissa städer sålts till företag underställda bank- och storkapitalet.

Den omständigheten att SJ numera i så stor utsträckning utannonserar eobefattningar tyder på att SJ-ledningen är klar över det stora personalöverskott, som en lång tid framöver kommer att finnas, om de planerade åtgärderna genomföres. Otrygghet uppstår för personalen.

De genomgripande åtgärder som genomförs och planeras inom SJ ger intryck av en bedömning av SJ som ett produktionsföretag, som måste bära sig ekonomiskt, och inte att SJ först och främst måste vara ett serviceföretag. Med en sådan utgångspunkt måste även hänsyn tas till planerings- och lokaliseringpolitiska faktorer. I områden där en befolkningsminskning betraktas som oundviklig måste transport- och servicemöjligheter i rimlig grad garanteras den kvarvarande befolkningen. Vidtagna och planerade åtgärder tyder emellertid på att elementära servicekrav åsidosättes även inom vidsträckta områden *utanför* de utpräglade glesbygdsområdena.

Från denna utgångspunkt riktades i en kommunistisk motion (II: 983 1963) starka erinringar gentemot förslaget till riktlinjer för den statliga trafikpolitiken. Mot bakgrunden av utvecklingen sedan riksdagsbeslutet år 1963 inställer sig frågan huruvida de i denna interpellation påtalade genomförda och planerade åtgärderna kan sägas motsvara dessa riktlinjer samt om en översyn av dessa är påkallad.

Med stöd av vad som här anförts hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få ställa följande frågor:

1. Anser statsrådet att de vidtagna och planerade åtgärderna vid SJ då det gäl-

ler lönsamhetsundersökningar, vilka föregår nedläggandet av järnvägslinjer, den inbördes konkurrensen mellan de statligt ägda trafikföretagen, försäljningen av statligt ägda trafikföretag samt nedläggningen av en mångfald SJ-stationer, vara i överensstämmelse med det av riksdagen år 1963 fattade beslutet om riktlinjer för den statliga trafikpolitiken?

2. Anser statsrådet i övrigt den fortlöpande strukturuomvandlingen med befolkningsminskning respektive tätortsexpansion påfordra en översyn av gällande riktlinjer för den statliga trafikpolitiken från riksdagens sida?

Denna anhållan bordlades.

§ 6

Interpellation ang. principerna för upprättande av diplomatiska förbindelser med andra stater

Ordet lämnades på begäran till

Herr HERMANSSON (vpk), som yttrade:

Herr talman! Frågan om upprättandet av normala statliga förbindelser mellan Sverige och Demokratiska folkrepubliken Korea, Demokratiska republiken Vietnam samt Tyska demokratiska republiken har i olika sammanhang ställts såväl i den offentliga debatten som i riksdagen. En rad skäl har anförts för upprättandet av diplomatiska förbindelser med dessa stater. Dessa skäl skall här icke upprepas. Jag vill endast erinra om att det i samtliga tre fall handlar om sedan flera år etablerade stater. Det är sålunda synnerligen anmärkningsvärt att vårt land icke har normala relationer till de nämnda staterna. Vad man kan kalla bevisbördan synes därför ligga på den sida som av olika anledningar hittills motsatt sig att Sverige upprättar motsvarande förbindelser med Demokratiska folkre-

Interpellation ang. möjligheterna att undantaga samlingslokaler för kyrkliga ändamål från investeringsavgiften för vissa byggnadsarbeten

publiken Korea, Demokratiska republiken Vietnam och Tyska demokratiska republiken som vårt land har med andra stater.

Jag hemställer därför om kammarens tillstånd att till hans excellens utrikesministern få framställa följande frågor:

Vilka allmänna principer följer regeringen när det gäller vårt lands diplomatiska förbindelser med andra stater?

När avser regeringen att ta initiativet till att upprätta diplomatiska förbindelser med stater med vilka sådana förbindelser nu icke finns?

Denna anhållan bordlades.

§ 7

Interpellation ang. möjligheterna att undantaga samlingslokaler för kyrkliga ändamål från investeringsavgiften för vissa byggnadsarbeten

Ordet lämnades på begäran till

Herr RIMMERFORS (fp), som yttrade:

Herr talman! Den 21 mars 1967 inlämnade den katolska Eugeniaförsamlingen i Stockholm en hemställan till Kungl. Maj:t om befrielse från investeringskatt för sitt planerade nybygge vid Kungsträdgården i Stockholm. Kungl. Maj:t lämnade den 12 maj 1967 ansökan utan bifall. Inte heller gav en personlig uppvaktning av biskop Taylor för statsrådet Sträng den 30 augusti något som helst resultat.

Bakgrunden är den att Eugeniaförsamlingen under expropriationshot nödgas överlämna sin nuvarande kyrka, som varit församlingens gudstjänstlokal sedan 1837, till staden och att avflyttning måste ske den 1 april 1968. Detta sker på grund av planerad rivning i samband med saneringen av Stockholms innerstad. Församlingens medlemsantal är för närvarande 2 600. Man beräknar att 600 å 700 av dessa

varje söndag besöker kyrkan. Därtill kommer ett stort antal turister och andra utländska trosfränder.

Staden har som kompensation för tomten vid Norra Smedjegatan ställt till församlingens förfogande en välbelägen tomt med adress Kungsträdgårdsgatan 12. Enligt stadsplanebestämmelserna måste tomten därjämte bebyggas med kontorslokaler, där staden bestämmer valet av hyresgäster. Som villkor uppställes vidare inrättandet av 37 garageplatser. Byggnationen skall vara avslutad den 1 april 1970, vid 500 000 kronors vite. Beräknad byggnadstid är tjugofyra månader. Man må därvid förstå oron över det genom investeringskatten påkomna uppskovet vilket, även om stadens villkor skulle mjukas upp, åsamkar församlingen stora ekonomiska bördor. Under mellantiden har församlingen anvisats provisoriska lokaler i den gamla Reginabiografen. Det torde icke vara möjligt att där på ett tillfredsställande sätt bedriva en församlingsverksamhet av den omfattning som Eugeniaförsamlingen har.

Det är värt att erinra om att den katolska Eugeniaförsamlingen icke själv åsamkat sig det läge, vari den nu befinner sig. Den har lojalt rättat sig efter rivningsbeslutet och godtagit löftet om en ny tomt utan äganderätt. Den åsamkas betydande utgifter genom omläggningen av sin verksamhet. Församlingen har under stora oppoffringar själv åstadkommit cirka en och en halv miljon kronor. Därtill kommer betydande insamlingar bland trosfränder utomlands, främst i Tyskland, Holland, Schweiz, Österrike, Amerika och Italien. På detta sätt har inte mindre än cirka fem miljoner kronor i utländsk valuta tillförts Sverige.

Skulle församlingen nu tvingas att bygga under den tid den 25-procentiga investeringskatten gäller, kommer ytterligare stora belopp att erfordras, en extrautgift som församlingen i dagens lä-

Interpellation ang. nybebyggelsen vid Frescati för Stockholms universitet

ge icke ser sig i stånd att komma ut med. Väntar man å andra sidan till dess att investeringsskatten bortfaller, har man åsamkats stora förluster också genom vitesföreläggandet plus den fortgående kostnadsfördyringen samtidigt som de insamlade medlen sjunker i värde.

Interpellanten är medveten om att många likartade ärenden är värda att uppmärksammas. Inte minst gäller detta Evangeliska Fosterlandsstiftelsen i Stockholm, som genom den nödtvungna rivningen av Blasieholmskyrkan och Kungl. Maj:ts vägran att medge befrielse från investeringsskatt på ersättningsbygget i Johanneshov likaså kommit i ett bekymmersamt läge. E.F.S. har arbetsmarknadsmyndigheternas löfte att få uppföra kyrkan som vinterbygge, till gagn för arbetstillgången, men vågar efter avslaget från Kungl. Maj:t inte åsamka sig den oerhörda fördyring som investeringsskatten innebär. Också där har man hela beloppet till det planerade kyrkobygget insamlat i förväg. Man behöver alltså inte betunga lånemarknaden.

I den katolska församlingens fall tillkommer vissa aspekter på möjligheterna till fri religionsutövning för en församling som till ungefär femtio procent är en invandrarförsamling. Den svenska regeringens enständiga vägran att tillmötesgå denna önskan har väckt kritik utomlands, dokumenterad bl. a. i utförliga artiklar i Neue Zürcher Zeitung och Frankfurter Allgemeine Zeitung. Både med hänsyn till utlandsopinionen och ännu mer till de starka sakskalet som i detta fall föreligger, vore det önskvärt om en omprövning kunde ske.

Med hänvisning till det anförda anhallar jag om andra kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet få ställa följande fråga:

1 Anser sig herr statsrådet kunna medverka till en sådan omprövning av riktlinjerna för undantagande av samlingslokaler för kyrkliga ändamål från inve-

steringsavgiften för vissa byggnadsarbeten, att större hänsyn tas till religionsfrihetens principer och större rättvisa ges åt församlingar, som genom en kombination av myndigheternas rivningsbeslut och Kungl. Maj:ts avslag på ansökan om dispens från investeringsavgiften kommit i ett synnerligen brydligt läge?

Denna anhållan bordlades.

§ 8

Interpellation ang. nybebyggelsen vid Frescati för Stockholms universitet

Ordet lämnades på begäran till

Fru NETTELBRANDT (fp), som yttrade:

Herr talman! År 1959 fattade riksdagen det mycket viktiga beslutet om utflyttning av hela Stockholms universitet till Frescati-området. Av två utredningsalternativ valdes alltså detta framför ett andra, en utbyggnad av redan befintliga lokaler i Vasastaden. Avtal ingicks mellan Stockholms stad och staten om exploatering och planering av Frescati-området. Detta trädde i kraft den 1 januari 1960.

Föga har kunnat byggas sedan dess i det aktuella området. Ecklesiastikministern redovisade detta 1965 i ett svar på en enkel fråga. Han ansåg att verksamheten var högt uppdriven och att man byggde i den takt resurserna medgav. Men frågeställaren kunde påpeka att detta endast hade resulterat i att ungefär 300 studenter sedan 1959 hade fått sina studier förlagda till Frescati. Och sedan 1965 har ingenting byggts där, även om studerandeantalet är något större nu på grund av ökad intagning.

Prognoser över utvecklingen av antalet studerande vid universitetet har gjorts liksom övrig planering t. ex. i form av lokalprogrammering. Men vid upprepade tillfällen har resultaten här-

Interpellation ang. nybebyggelsen vid Frescati för Stockholms universitet

av reviderats. År 1960 utgick man från att antalet studerande ej skulle överskrida 10 000. I proposition nr 141/1965 angavs att universitetet skulle dimensioneras lokalmässigt för ett antal av 15 140 studerande, och denna siffra vara uppnådd 1972/73. Men redan 1966 uppgick antalet nettostuderande till uppskattningsvis 19 600. Med utgångspunkt från SCB:s prognoser kan man beräkna totala antalet studerande 1975/76 till 21 000—25 000, alltså vid en tidpunkt då universitetet enligt senaste tidsplan från byggnadsstyrelsen skall vara färdigbyggt för cirka 15 000 studerande. En planering med sikte på en lokalmässig kapacitet av cirka 30 000 studerande måste nu vara mera realistisk — särskilt med tanke på 1980-talets behov. En utbyggnadsmöjlighet till 100 procent har ju från början varit förutsatt.

Decentraliseringen av den lägre universitetsutbildningen är av underordnad betydelse i detta sammanhang.

I en debatt i riksdagen den 10 maj i år ansåg herr Edenman att det var svårigheter för de planerande organen, främst då för LUP-kommittén och byggnadsstyrelsen, som i första hand hade orsakat den stora fördröjningen av universitetsutflyttningen. Den aktivitet som dessa planeringsorgan har visat kontrasterar dock starkt mot departementets långsamhet när det gäller att ta ställning till framkomna förslag.

Frescati-kommittén och LUP-kommittén har framlagt lokalprogram 1962, 1964 och 1966 — tydligen successivt reviderade efter nya förutsättningar — och byggnadsstyrelsen har så sent som i juni 1967 utarbetat förslag till huvudhandlingar för en första utbyggnadsetapp på fem hus.

Med stöd av det anförda får jag an hålla om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet få framställa följande frågor:

Vilka åtgärder är herr statsrådet vil-

lig att vidtaga för att påskynda den redan starkt försenade utbyggnaden av Frescati-universitetet?

Är herr statsrådet beredd att medverka till att planeringen av Frescati-universitetet utvidgas till att gälla anläggningar med en lokalmässig kapacitet av 30 000 studerande 1975?

Denna anhållan bordlades.

§ 9

Till bordläggning anmälades

bevillningsutskottets betänkande nr 52, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av avtal mellan Sverige och Belgien för undvikande av dubbelbeskattning och för reglering av vissa andra frågor beträffande skatter på inkomst och förmögenhet; samt

första lagutskottets utlåtanden:

nr 42, i anledning av väckt motion om underrättelse i visst fall till part inför domstol om dom,

nr 43, i anledning av väckt motion angående testamentsbevakning,

nr 44, i anledning av väckt motion om strafffrihet för mindre, oavsiktliga förselser,

nr 48, i anledning av väckta motioner om hävande av adoptivförhållande, och

nr 52, i anledning av väckta motioner angående tillsättandet av ledamöter i domkapitel.

§ 10

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökningar:

Till Riksdagens andra kammare

Då undertecknad erbjödits att delta vid den av riksdagen anordnade resan till Holland under dagarna 24—28 oktober, anhåller jag att få beviljas ledighet från riksdagens arbete under ifrågasvarande tid.

Stockholm den 19 oktober 1967

Carl-Wilhelm Lothigius

Till Riksdagens andra kammare

För deltagande i den svenska riksdagsdelegationens resa till Holland an- håller jag härmed om ledighet från riksdagsarbetet under tiden 24—27 oktober 1967.

Stockholm den 19 oktober 1967

Sigfrid Löfgren

Kammaren biföll dessa ansökningar.

§ 11

Meddelande om enkla frågor

Meddelades, att herr talmannen till- ställts sex enkla frågor, nämligen av:

herr *Andersson* i Örebro (fp), till herr statsrådet och chefen för finansdeparte- mentet angående tidpunkten för slutfö- rande av utredning om vidgat ekono- miskt skydd åt statsanställda bilförare,

herr *Haglund* (s), till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet an- gående tidpunkten för slutförande av utredningen rörande ägandeförhållan- dena och maktkoncentrationen i det pri- vata näringslivet,

fru *Kristensson* (h), till herr statsrå- det och chefen för civildepartementet angående utredning rörande arbetsbe- lastningen för högre statstjänstemän,

fru *Heurlin* (h), till herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartemen- tet angående granskningen av litteratur för sexualundervisningen i skolorna,

herr *Hermansson* (vpk), till hans ex- cellens herr statsministern angående åt- gårdar med anledning av uppgifter om att utländsk säkerhetspolis är verksam i Sverige, samt

herr *Gustavsson* i Alvesta (cp), till herr statsrådet och chefen för civilde- partementet angående avveckling av dyrortsgraderingen av statstjänstemän- nens löner.

§ 12

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här- efter kl. 14.22.

In fidem

Sune K. Johansson

Tisdagen den 24 oktober

Kl. 16.00

Förhandlingarna vid detta samman- träde leddes av herr andre vice talman- nen.

§ 1

Herr andre vice talmannen meddela- de, att fröken Wetterström, som vid kammarens sammanträde den 17 inne- varande oktober med läkarintyg styrkt sig från och med samma dag tills vidare vara hindrad att deltaga i riksdagsgöro- målen, denna dag åter intagit sin plats i kammaren.

§ 2

Meddelande ang. frågestund

Herr ANDRE VICE TALMANNEN yt- tade:

Med hänsyn till att ett tjugotal enkla frågor föreligger till besvarande vid sammanträdet torsdagen den 26 okto- ber kl. 15.30 kommer frågestunden nämnda dag att — om så erfordras — utsträckas till omkring kl. 17.30.

§ 3

Föredrogs, men bordlades åter bevill-

Interpellation ang. insynen i företag som uppbär statsbidrag till kostnader för utbildning av anställda

ningsutskottets betänkande nr 52 samt första lagutskottets utlåtanden nr 42—44, 48 och 52.

§ 4

Föredrogs var för sig följande, vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda men då bordlagda interpellationsframställningar, nämligen av:

fröken *Sandell* (s), till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet angående kompensation till fiskare för inkomstförluster till följd av vattenföroreningar,

herr *Lorentzon* (vpk), till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet angående riktlinjerna för den statliga trafikpolitiken,

herr *Hermansson* (vpk), till hans excellens herr ministern för utrikes ärendena angående principerna för upprättande av diplomatiska förbindelser med andra stater,

herr *Rimmerfors* (fp), till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående möjligheterna att undantaga samlingslokaler för kyrkliga ändamål från investeringsavgiften för vissa byggnadsarbeten, och

fru *Nettelbrandt* (fp), till herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet angående nybebyggelsen vid Frescati för Stockholms universitet.

Kammaren biföll dessa framställningar.

§ 5**Interpellation ang. insynen i företag som uppbär statsbidrag till kostnader för utbildning av anställda**

Ordet lämnades på begäran till

Herr EKSTRÖM i Iggesund (s), som yttrade:

Herr talman! På höstsessionens första

dag framställdes flera interpellationer angående lokaliseringspolitiken, varvid bl. a. framfördes synpunkter på statens insyn i företag som åtnjuter lokaliseringsstöd.

Under senare tid har de utbildningsbidrag som ställs till vissa företags förfogande och som ingår i lokaliseringspolitiken varit föremål för uppmärksamhet. Bidrag till kostnader för utbildning av anställda utgår vid företag som nyetablerats eller utvidgar sin verksamhet inom område som anges i 2 § lokaliseringskungörelsen, det s. k. norra stödområdet. Bidrag till sådana kostnader utgår även i samband med rekonstruktion av produktion och sysselsättning vid nedlagt eller nedläggningshotat företag inom samma område. Om synnerliga skäl föreligger kan bidrag även utgå i andra delar av landet.

Bidrag utgår endast för utbildning vid företag som bedöms kunna ge varaktig sysselsättning för arbetskraften och erhålla tillfredsställande lönsamhet i ort där goda förutsättningar finns för företagets verksamhet men där brist råder på yrkeskunnig arbetskraft.

Det bör vidare anföras att denna utbildning skall ske efter en läroplan som godkänts av arbetsgivarnas och arbetstagarnas organisationer inom branschen. Läroplanen fastställs av arbetsmarknadsstyrelsen efter samråd med parterna. I planen skall anges utbildningens mål, olika moment i utbildningen och utbildningens längd. Tillsynen skall utövas av länsarbetsnämnden, och för detta har nämnden att efter förslag av parterna förordna tvenne personer, vilka har till uppgift att hålla länsarbetsnämnden underrättad om utbildningens bedrivande.

Uttagning av elever för utbildning i företag skall ske genom arbetsförmedlingen och det bidrag som utgår till företaget kan uppgå till 5 kronor per elev och utbildningstimme. Eleven skall

Interpellation ang. bostadsförbättringslånen till handikappade

av företaget erhålla avtalsenliga förmåner.

Inledningsvis anförde jag att denna form av utbildning blivit föremål för viss uppmärksamhet, och tyvärr har kritiken varit av negativ art. Alltför många fall är kända där det måste konstateras att utbildningen icke motsvarat de krav man har rätt att ställa. Mindre nogräknade företagare har betraktat utbildningsbidraget som ett extra lokaliseringsstöd och sålunda icke känt ansvar för att »eleverna» verkligen får lära sig något. Exempel finns på företag som lagt ner sin verksamhet eller inskränkt densamma ungefär vid den tidpunkt då utbildningsbidraget upphört att utgå. Utan att generalisera torde man kunna påstå att det i regel är den teoretiska delen av utbildningen som icke kunnat fullföljas enligt den fastställda läroplanen. Företaget har icke haft personella resurser att klara sina åtaganden i detta avseende. I ett fall som jag känner väl har t. o. m. oklarhet rått i fråga om den läroplan som gällt för utbildningen. Det fackförbund det här gäller godkände en ny utbildningsplan den 27 oktober 1966, men denna plan synes icke ha blivit bekantgjord för vare sig företaget eller tillsynsmännen, vilka alltså trots att en tidigare fastställd plan skulle gälla. Såvitt jag kunnat finna har den utbildningsplan som verkligen skulle tillämpas icke fastställts och vidarebefordrats från arbetsmarknadsstyrelsens sida. Detta kunde konstateras i slutet av september månad 1967.

Vidare måste det givetvis vara ett oeftergivligt krav att antagna elever får *skriftligt* meddelande härom vid utbildningens början och icke vid en tidpunkt då utbildningen närmar sig sitt slut. Om vederbörande icke nämnvärt kunnat märka att det varit fråga om utbildning och samtidigt får vetskap om att arbetsgivaren uppburit ett bidrag av 5 kronor per timme samtidigt som den totala timförtjänsten legat vid omkring

6:50 per timme är det icke att förvåna sig över om denna form av utbildning emellanåt blir föremål för en berättigad kritik från arbetstagarnas sida. Av intresse skulle även vara att erhålla besked om hur rekrytering sker av den arbetskraft som blir föremål för utbildning. Vilka krav ställs på exempelvis ålder och bostadsort?

Med stöd av det anförda hemställer jag om andra kammarens medgivande att till statsrådet och chefen för inrikesdepartementet få framställa följande fråga:

Anser statsrådet att nuvarande bestämmelser för utbildningsbidrag till företag är helt tillfredsställande i fråga om insyn och kontroll från statens sida?

Denna anhållan bordlades.

§ 6

Interpellation ang. bostadsförbättringslånen till handikappade

Ordet lämnades på begäran till

Herr MATTSSON (cp), som yttrade:

Herr talman! De handikappades bostadssituation kräver särskild uppmärksamhet från samhällets sida. Det gäller såväl dem vilka på grund av arbete, utbildning o. s. v. vistas borta från sina hemorter som dem vilka vistas i sina hem. Det behövs insatser från det allmänna för att begränsa verkningarna av det handikapp det är fråga om och så långt möjligt eliminera det sociala handikappet. Vissa åtgärder har redan vidtagits för att ge de handikappades bostäder en bättre standard. Sålunda omfattas de handikappade av bestämmelserna för de statliga förbättringslån som utgår för ombyggnad och förbättring av bostäderna för vissa grupper. Förutom till handikappad utgår lån till den som uppnått sextio års ålder eller utan att ha uppnått denna ålder åtnjuter folkpension samt till den som till-

Interpellation ang. samplanering beträffande landsvägar och järnvägar

hör befolkningsgrupp som lever under särpräglade förhållanden.

Huvudregeln beträffande förbättringslånens storlek är att räntefritt stående lån eller räntefri stående del av lån, som beviljas annan än kommun, ej må överstiga 4 000 kronor. Den som har uppnått 60 års ålder eller åtnjuter folkpension kan emellertid erhålla ett räntefritt lån på upp till 10 000 kronor. Detta gäller också för den som tillhör befolkningsgrupp som lever under särpräglade betingelser, såsom samer och zigenare. Sålunda är enligt anvisningarna för förbättringslånekungörelsen huvudregeln om begränsning till högst 4 000 kronor i praktiken tillämplig endast beträffande handikappad som ej har pension. Den handikappade som ej har folkpension kan endast låna det mindre beloppet, även om hans sysselsättningsmöjligheter och därmed hans möjligheter till försörjning är begränsade till följd av fysisk eller psykisk svaghet eller defekt. Förbättringslån utgår endast under förutsättning att den beskattningsbara inkomsten vid taxering till statlig inkomstskatt enligt senast tillgängliga uppgifter icke överstiger 6 000 kronor.

Med hänsyn till de höga byggnadskostnaderna i vårt land kan inte några mera betydande förbättringar göras i en handikappads bostad för 4 000 kronor. Det kan allvarligt ifrågasättas om gällande bestämmelser är vare sig rättvisa eller ekonomiskt försvarbara. Enligt min mening finns det mycket som talar för att när en handikappad person, som inte har folkpension, anses vara berättigad till bostadsförbättringslån, borde vederbörande i fråga om lånets omfattning vara jämställd med den som uppnått 60 år eller utan att ha uppnått denna ålder åtnjuter folkpension.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för inrikesdepartementet få ställa följande fråga:

Vill statsrådet medverka till sådan ändring av gällande bestämmelser, att till handikappad, som är berättigad till bostadsförbättringslån och som nu kan erhålla räntefritt stående lån eller räntefri stående del av sådant lån med högst 4 000 kr., må kunna utgå sådant lån med högst 10 000 kr., såsom nu gäller beträffande den som uppnått 60 års ålder eller den som erhåller folkpension?

Denna anhållan bordlades.

§ 7**Interpellation ang. samplanering beträffande landsvägar och järnvägar**

Ordet lämnades på begäran till

Herr OSKARSON (h), som yttrade:

Herr talman! Trafiksäkerheten på flera av våra huvudvägar är redan i dag otillfredsställande på grund av alltför hög trafikbelastning med hänsyn till vägens beskaffenhet. Enligt samstämmig expertis skulle på ett flertal sträckor motorväg erfordras för att uppnå önskad grad av trafiksäkerhet.

Som exempel kan här anföras stora delar av Europaväg 6, som under den gångna sommaren hade en medeldygnstrafik på 16 000 fordon och trafiktoppar långt över denna siffra. Som jämförelse kan nämnas att vid ett trafikflöde av 10 000 fordon per dygn och däröver anses motorväg erfordras för att uppfylla kraven på smidig och säker trafik. Utbyggnadstakten i fråga om motorvägar är som bekant också sådan att någon nämnvärd förbättring icke kan påräknas under de närmaste åren. Vi har dessutom att se fram emot en fortsatt stark ökning av antalet motorfordon med ännu hårdare belastning på våra redan hårt ansträngda huvudvägar. Även i fråga om den tyngre trafiken — t. ex. godsbefordran — är ökningstakten hög.

Trots att vi tvingas konstatera dessa

Interpellation ang. utnyttjande av friställd arbetskraft för upprustning av vägar

förhållanden framlägger statens järnvägar en rationaliseringsplan innebärande nedskärning av persontrafik och nedläggning av stationer. Dessa planer omfattar alla järnvägar och icke enbart sådana som kan hänföras till icke lönsamma. Även på västkustbanan, som tillhör våra mest trafikerade järnvägar, förutsättes tydligen omfattande nedskärning av personbefordran på kortare sträckor och nedläggning av stationer från och till vilka för närvarande betydande godstransporter äger rum. Parallellt med västkustbanan löper på huvuddelen av dess sträckning Europaväg 6. Varje indragning av lokala persontåg och varje nedläggning av mellanstationer på västkustbanan kommer att medföra ökad belastning av Europaväg 6 i fråga om såväl person- som gods- trafik.

I den trafiksituation som är rådande på Europaväg 6 borde i stället alla åtgärder vidtagas för att minska trafikbelastningen på denna. Ett genomförande av statens järnvägars rationaliseringsplan kommer däremot att ytterligare försämra trafikförhållandena på Europaväg 6. Om statens järnvägar förde en aktiv trafikpolitik skulle detta kunna bidra till att väsentligt avlasta landsvägstrafiken. Härigenom skulle man kunna uppnå i stort förbättrade trafikförhållanden och framför allt större trafiksäkerhet. En samlad syn på trafikpolitiken i vad gäller såväl järnvägar som landsvägar bör eftersträvas. Genom samplanering mellan statens vägverk i vad gäller utbyggnad av våra huvudvägar och statens järnvägar i fråga om dess trafikpolitik torde man bäst kunna utnyttja våra resurser på trafikens område. En sådan samordning skulle också bättre tillgodose medborgarnas krav på god service och samtidigt medge uppnående av största möjliga trafiksäkerhet.

Med hänvisning till ovanstående hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för kommu-

nikationsdepartementet få ställa följande fråga:

Vill statsrådet redogöra för i vilken utsträckning samplanering mellan statens vägverk och statens järnvägar äger rum då det gäller våra trafikleder i avsikt att erhålla bästa möjliga betingelser för såväl person- som godstrafiken och med hänsynstagande till att därvid uppnå goda trafikförhållanden och högsta möjliga grad av trafiksäkerhet?

Denna anhållan bordlades.

§ 8

Interpellation ang. utnyttjande av friställd arbetskraft för upprustning av vägar

Ordet lämnades på begäran till

Herr LARSSON i Norderön (cp), som yttrade:

Herr talman! Situationen inom skogsbruket och skogsindustrin är i dag oroande för stora delar av vårt land, där denna del av näringslivet dominerar. Marknaden för cellulosa är hårt pressad till följd av den snabba utbyggnaden av skogsindustrin bl. a. i Canada och USA. Den finska devalveringen kan dessutom väntas skärpa konkurrenssituationen inom skogsindustrin. Samtidigt pressas näringen, och då inte minst det råvaruproducerande ledet, av starkt stegrade kostnader.

Såvitt situationen i dag kan bedömas, förefaller risken för arbetslöshet i de genuina skogsbygderna överhängande. Detta är självfallet oroande, i synnerhet i dessa bygder där alternativa sysselsättningsmöjligheter till skogsbruket är få eller inga. Samtidigt påskyndar skogsindustrins konkurrenssituation rationaliseringen inom näringen, bl. a. på transportsidan. Som en följd därav har man ansett sig böra nedlägga flottningen i två av våra virkesrikaste älvar i nedre Norrland.

Det förefaller därför vara en logisk

Interpellation ang. utnyttjande av friställd arbetskraft för upprustning av vägar åtgärd att utnyttja den oroande arbetskraftssituationen till igångsättning av vägarbeten i dessa av skogsbruksnäringens hårda konjunktur hårdast drabbade bygder. Det vore ett verksamt sätt att klara näringens akuta problem och samtidigt även bidra till dess mera långsiktiga rationalisering. Ur denna synpunkt borde ökade resurser ställas till förfogande från arbetsmarknadsverkets sida för vägbyggnads- och förbättringsarbeten. Därmed skulle man kunna medverka till en angelägen förbättring av de vägar som eljest kan bedömas bli utan erforderlig upprustning.

Med stöd av det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för inrikesdepartementet få ställa följande fråga:

Är statsrådet beredd medverka till att de arbetskraftsresurser, som genom den bekymmersamma sysselsättningssituationen friställes, utnyttjas för upprustning av vägar som enligt nu aktuella planer ej väntas bli förbättrade eller ombyggda?

Denna anhållan bordlades.

§ 9

Tillkännagavs, att följande Kungl. Maj:ts propositioner överlämnats till kammaren:

nr 144, med förslag till lag angående dels begränsad giltighetstid för lagen den 18 juni 1925 (nr 334) om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område, dels ändrad lydelse av 1 och 1 a §§ samma lag,

nr 145, med förslag till lag angående ändring i lagen den 26 november 1920 (nr 796) om val till riksdagen m. m.,

nr 146, med förslag till lag angående ändring i lagen den 28 februari 1958 (nr 52) om förlängning av tid för preskription av rätt till arv eller testamente, samt

nr 147, med förslag till lag angående ändring i lagen den 14 maj 1954 (nr 243) om yrkesskadeförsäkring, m. m.

Dessa propositioner bordlades.

§ 10

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökningar:

Till Riksdagens andra kammare

Undertecknad anhåller om ledighet från riksdagsarbetet från och med den 27 oktober till och med den 4 november 1967.

Stockholm den 24 oktober 1967

Sigurd Lindholm

Till Riksdagens andra kammare

Undertecknad får härmed anhålla om ledighet från riksdagsarbetet under tiden 27 oktober till och med 4 november för deltagande i riksdagsresa till Italien.

Stockholm den 24 oktober 1967

Ingvär Svanberg

Till Riksdagens andra kammare

På grund av resa till Nederländerna anhålles härmed om ledighet från riksdagens arbete den 24/10—28/10 1967.

Stockholm den 23 oktober 1967

Rosa Svensson

Till Riksdagens andra kammare

På grund av resa till Nederländerna anhålles härmed om ledighet från riksdagens arbete den 24/10—28/10 1967.

Stockholm den 23 oktober 1967

Bengt Wiklund

Kammaren biföll dessa ansökningar.

Kammarens ledamöter åtskildes här efter kl. 16.07.

In fidem

Sune K. Johansson

Onsdagen den 25 oktober

Kl. 14.00

Förhandlingarna vid detta sammanträde leddes av herr förste vice talmanen.

§ 1

Justerades protokollet för den 17 innevarande oktober.

§ 2

Föredrogs var för sig följande Kungl. Maj:ts å bordet vilande propositioner; och hänvisades därvid

till lagutskott propositionen nr 144, med förslag till lag angående dels begränsad giltighetstid för lagen den 18 juni 1925 (nr 334) om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område, dels ändrad lydelse av 1 och 1 a §§ samma lag;

till konstitutionsutskottet propositionen nr 145, med förslag till lag angående ändring i lagen den 26 november 1920 (nr 796) om val till riksdagen m. m.; samt

till lagutskott propositionerna:

nr 146, med förslag till lag angående ändring i lagen den 28 februari 1958 (nr 52) om förlängning av tid för pre-skription av rätt till arv eller testamente, och

nr 147, med förslag till lag angående ändring i lagen den 14 maj 1954 (nr 243) om yrkesskadeförsäkring, m. m.

§ 3

Föredrogs var för sig följande, vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda men då bordlagda interpellationsframställningar, nämligen av:

herr *Ekström* i Iggesund (s), till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet angående insynen i företag som uppbär statsbidrag till kostnader för utbildning av anställda,

herr *Mattsson* (cp), till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet angående bostadsförbättringslånen till handikappade,

herr *Oskarson* (h), till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet angående samplanering beträffande landsvägar och järnvägar, samt

herr *Larsson* i Norderön (cp), till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet angående utnyttjande av friställd arbetskraft för upprustning av vägar.

Kammaren biföll dessa framställningar.

§ 4

Föredrogs vart för sig

bevillningsutskottets betänkande nr 52, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av avtal mellan Sverige och Belgien för undvikande av dubbelbeskattning och för reglering av vissa andra frågor beträffande skatter på inkomst och förmögenhet; samt

första lagutskottets utlåtande nr 42, i anledning av väckt motion om under rättelse i visst fall till part inför domstol om dom.

Kammaren biföll vad utskotten i nämnda betänkande och utlåtande hemställt.

§ 5

Testamentsbevakning

Föredrogs första lagutskottets utlåtande nr 43, i anledning av väckt motion angående testamentsbevakning.

Sedan utskottets hemställan föredragits anförde

Fru RENSTRÖM-INGENÄS (s):

Herr talman! Bakgrunden till den motion som fru Svensson och jag har väckt — fru Svensson befinner sig för närvarande i sällskap med en grupp andra riksdagsledamöter på studieresa i Holland — är att vi fått kännedom om ett fall, där gällande rättsregler beträffande testamentsbevakning fått olyckliga och för det allmänna rättsmedvetandet upprörande följder. Vi har därför velat ha en ändring av rättsreglerna. Låt mig berätta.

En kvinna hade i många år arbetat i ett hem där makarna varit barnlösa och hustrun tidigt avlidit. Före hustruns bortgång hade makarna upprättat inbördes testamente, enligt vilket den efterlevande maken tillförsäkrades full förfoganderätt över deras gemensamma tillgångar. Den efterlevande, alltså mannen, hade ganska betydande kapitaltillgångar men låga penninginkomster. Han skrev i sin tur ett testamente enligt vilket hans hushållerska, som endast kunde få ringa lön för sitt arbete, skulle kompenseras på så sätt att hon fick arva tillgångarna i boet. Det skulle vara uppskjuten lön. Men när mannen dog fick hushållerskan ingenting. Det fanns nämligen avlägsna släktingar, som tog hand om arvet trots det upprättade testamentet. Det kunde de göra därför att varken mannen eller kvinnan hade känt till den lagparagraf som stadgar att om den efterlevande skall ha utvidgad rätt till egendomen — alltså inte endast förfoga över den under sin livstid utan även genom testamente förfoga över tillgångarna efter sin bortgång — skall testamentet bevakas vid domstol inom sex månader efter den först avlidnes död.

Mannen i fråga hade haft testamentet inlämnat till rätten tillsammans med bouppteckningen och trodde att därmed allt var klart. Men han skulle dessutom som särskild rättshandling ha begärt bevakning av testamentet, och detta hade han inte känt till. Därigenom blev vårdarinnan utan den med testator uppgjorda lönen för de många årens arbete i hans tjänst. Hon måste flytta från huset och hamnade i en besvärlig situation.

Familjerättskommittén har behandlat detta spörsmål i sitt betänkande, som den avlämnade redan år 1964. Kommittén ansåg att olägenheter kan uppkomma på grund av att efterlevande inte vet om att testamentet blir ogiltigt, om särskild bevakning icke verkställs.

Kommittén övervägde faktiskt att föreslå antingen ett upphävande av kravet på bevakning eller att utvidga bevakanderätten genom att föreslå, att testamentet väl icke behövde bevakas av den efterlevande maken själv men skulle kunna bevakas efter hans död av någon, vars rätt då var beroende av hans (eller hennes) testamente.

Vår motion har varit ute på remiss. Den tillstyrkes av häradshövdingeföreningen, som uttalar att erfarenheten noggsamt visat, »att de hittillsvarande reglerna om testamentsbevakning kunna leda till opåkallade rättsförluster». Föreningen anser redan det förhållandet, att av formella skäl rättsförluster kan drabba testamentstagare, och än mer att testators vilja av sådana skäl kan bli åsidosatt, trots att testamentet ingivits till rätten, utgöra befogad anledning till översyn av bestämmelserna.

Advokatsamfundet vill däremot att motionen skall avslås. Man menar att den efterlevande kanske underlåter att bevaka sin rätt därför att han inte önskat full förfoganderätt över egendomen.

Men det vore väl ett egendomligt handlingssätt, eftersom han själv varit med när testamentet upprättats och medverkat till dess bestämmelser. I det av oss relaterade fallet skulle vederbö-

Interpellation ang. rationaliseringen av den statliga verksamheten avseende förhållandena vid Sveriges kuster

rande alltså bedrägligen ha skrivit det nya testamentet för att undandraga vårdarinnan den dem emellan uppgjorda ersättningen för mångårigt arbete. Detta skulle han ha kunnat göra genom finurligt utnyttjande av lagbestämmelser som han men inte kvinnan kände till.

Jag tror inte att så var förhållandet — men blotta möjligheten för någon att med lagens hjälp utöva ett sådant fiffel är i sig en orsak till att den åsyftade paragrafen bör ändras. Ingen remissinstans har heller ansett att nuvarande bestämmelser är bra.

Vi hade i motionen begärt en översyn av gällande rättsregler på detta område. Utskottet uttalar med anledning av att familjerättskommittén i sitt betänkande aktualiserade det önskemål, som nu förs fram i motionen, och med hänsyn till att betänkandet nu övervägs i justitiedepartementet, att riksdagen inte bör ta något initiativ i ärendet. Utskottet tillfogar emellertid också att vårt förslag »synes förtjänt av lagstiftarens uppmärksamhet».

Jag skulle vilja fråga justitieministern hur snart vi kan vänta några förslag med anledning av familjerättskommitténs betänkande, som lades fram redan 1964. När kan vi få en proposition i ärendet?

Jag ämnar inte med det anförda nu yrka bifall till vår motion men hoppas att justitiedepartementet inte tar ytterligare lång tid i anspråk för sina överväganden och att propositionen när den kommer skall ange tillfredsställande lösningar av problemet med bevakning av testamenten.

I detta anförande instämde herr *Dickson* (h).

Vidare yttrades ej.

Utskottets hemställan bifölls.

§ 6

Föredrogs vart efter annat första lagutskottets utlåtanden:

nr 44, i anledning av väckt motion om straffrihet för mindre, oavsiktliga förseelser,

nr 48, i anledning av väckta motioner om hävande av adoptivförhållande, och

nr 52, i anledning av väckta motioner angående tillsättandet av ledamöter i domkapitel.

Kammaren biföll vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

§ 7

Interpellation ang. rationaliseringen av den statliga verksamheten avseende förhållandena vid Sveriges kuster

Ordet lämnades på begäran till

Herr ÅBERG (fp), som yttrade:

Herr talman! Den pågående rationaliseringen inom vissa statliga verk, som på ett särskilt sätt har sina verksamheter förlagda till våra kuster, tycks tyvärr också medföra vissa nackdelar genom brist på samordning och klar målsättning. Här några exempel:

Tullverket har i rationaliserings- och besparingssyfte lagt ned en hel del tidigare stationer och koncentrerat verksamheten till större centraler. *Lotsorganisationsutredningen* syftar till samma rationaliserings- och besparingsåtgärder. *Fyrväsendet* genomgår en kontinuerlig förändring genom att fyrrar automatiseras och fyrskepp ersätts med fasta fyrrar, varvid personal efter hand dras in. Även den med frivilliga medel bedrivna *sjöräddningen* har måst gå in för viss rationalisering.

Såväl de här nämnda som andra rationaliseringsåtgärder i vårt samhälle är utan tvekan nödvändiga och värdefulla var på sitt område. Då det emellertid knappast finns någon gemensam målsättning i dessa rationaliseringssträvanden har de för varje sektor riktiga åtgärderna lett till att stora områden av våra kuster förlorat en värdefull tillgång. Tidigare fanns nämligen genom de olika organens verksam-

Interpellation ang. en enhetlig tillämpning av affärstidslagen — Interpellation ang. statligt kreditstöd till familjeskogsbruk, m. m.

het en naturlig vakthållning till gagn för dem som färdas utefter våra kuster eller i kustbandet och därmed också till gagn för hela landet. Denna tillgång håller på att försvinna. Detta är beklagligt, då behovet av en viss kontinuerlig observation av vad som händer i kustbandet och utanför kusten ingalunda har minskat. Tvärtom! Det allt oftare förekommande oljeskadehotet talar om motsatsen. Det tyvärr hastigt ökande antalet fiskredskapsstölder, tjuv vittjanden och annan skadegörelse mot yrkesfiskarna talar samma språk. Därtill kommer bland mycket annat att riskmoment av olika slag inte minst för nöjesbåtar ökar i samma grad som dessa båtars antal stiger.

I den här redovisade rationaliseringsprocessen bör det därför vara en samhällsets angelägenhet att tillse att någon form av samordning kommer till stånd som minskar riskerna för bl. a. berörda skadeverkningar. Härvid bör också beaktas den roll i sammanhanget som kan spelas av försvarets olika grenar, såsom marinen, kustartilleriet och flyget. Vidare bör polisen, och om nödvändigt också kommunala förvaltningar, komma in i blickfältet.

Med stöd av det anförda anhåller jag härmed om andra kammarens tillstånd att till hans excellens statsministern få framställa följande fråga:

Är Ers Excellens beredd vidtaga åtgärder för att åstadkomma en bättre samordning av målsättningarna för de rationaliseringsåtgärder inom ämbetsverken som direkt berör förhållandena vid våra kuster?

Denna anhållan bordlades.

§ 8

Interpellation ang. en enhetlig tillämpning av affärstidslagen

Ordet lämnades på begäran till

Herr SÖDERSTRÖM (h), som yttrade:
Herr talman! Den affärstidslagen som

trädde i kraft den 1 januari i år inbegär i vissa avseenden en liberalisering i jämförelse med tidigare lagstiftning. Den nya lagen är avsedd som en interimistisk reglering i avvaktan på fri affärstid.

Enligt affärstidslagen har kommun möjlighet att med hänsyn till allmänhetens intresse medge affärstid utöver den vanliga. Tillämpningsföreskrifter har utfärdats av arbetarskyddsstyrelsen. Vidare har Svenska stadsförbundet och Svenska kommunförbundet verkat för en enhetlig tillämpning och tolkning av lagen.

Redan nu, då lagen varit i kraft drygt nio månader, har det emellertid framkommit att affärstidslagen tillämpas skiljaktigt i olika kommuner i en utsträckning som ej förväntades och ej ansågs önskvärd vid lagens tillkomst. Denna olikformiga tillämpning har medfört avsevärda olägenheter för affärsidkare och konsumenter i kommun där affärstid utöver den vanliga ej medgivits men där grannkommun medgivit sådan tid åt i denna kommun belägna affärsställen.

Vid lagens tillkomst förväntades att besvärsmått hos länsstyrelsen samt rekommendation om interkommunalt samråd skulle leda till enhetlighet i tillämpningen av affärstidslagen. Det har dock visat sig att detta ej är fallet.

Åberopande det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för inrikesdepartementet få ställa följande fråga:

Avser herr statsrådet att vidtaga några åtgärder för att säkerställa en enhetlig tillämpning av affärstidslagen och därigenom undanröja ovannämnda olägenheter?

Denna anhållan bordlades.

§ 9

Interpellation ang. statligt kreditstöd till familjeskogsbruk, m. m.

Ordet lämnades på begäran till

Interpellation ang. statligt kreditstöd till familjeskogsbruk, m. m.

Herr ELMSTEDT (cp), som yttrade:

Herr talman! En målsättning för jordlagstiftningen måste vara skapandet av rationella jordbruk. Även om det vid tillkomsten av gällande lagstiftning fanns delade meningar om såväl utformning som grundsyn och målsättning för jordlagstiftningen, råder det enighet om att så rationella brukningsenheter som möjligt skall eftersträvas. Det finns emellertid anledning ifrågasätta lämpligheten av den politik som för närvarande bedrivs i samband med de markförvärv som genom stiftsnämndernas försorg sker för kyrkofondens räkning. Som särskilt aktiv i fråga om markförvärv torde man kunna beteckna stiftsnämnden i Lund.

För att belysa problematiken i samband med principerna i den gällande förvärvslagstiftningen kan följande exempel anföras. Stiftsnämnden i Lund planerade förvärva en fastighet om drygt 300 ha. 9 ha utgöres av åker, 0,6 ha tomt, 11 ha ängs- och betesmark, 270 ha skogsmark och 11,8 ha övrig mark. Enligt lantbruksnämnden är fastigheten en synnerligen värdefull, välarronderad och välbelägen egendom. Nämnden anser också att även om fastighetens huvudsakliga värde ligger i dess skogsbruksdel, saknar dock icke jordbruksdelen värde. Ett välarronderat och lättbrukat åkerfält om cirka 7 ha är för bevarandet av landskapsbilden av värde.

Lantbruksnämnden har kunnat utröna, att det inte saknas intresse från aktiva lantbrukare att förvärva fastigheten. Stiftsnämndens förvärv skulle inte medföra att brukningsenhet som redan tillhör förvärvaren skulle vinna i ändamålsenlighet. Nämnden har därför funnit att förvärvet är att hänföra till s. k. kapitalplaceringsfång. Bl. a. på grund av detta och på grund av att egendomen anses utgöra lämplig enhet för enskild brukare med fast bosättning på denna har lantbruksnämnden avstyrkt stiftsnämndens tilltänkta förvärv.

Nämnden har fäst särskilt avseende vid den uppgift, som enligt förarbetena till jordförvärvslagen kan tillskrivas denna, nämligen att trygga tillgången på jord och skog för den jordbrukande befolkningens behov.

Lantbruksstyrelsen har en annorlunda inställning. Den har funnit att förvärvsfastigheten ej har en sådan kombination av jordbruks- och skogsmark, att den kan anses speciellt lämpad för bondebruk. På grund av den stora kapitalinsats som erfordras synes egendomen enligt lantbruksstyrelsen inte vara efterfrågad av jordbrukare i allmänhet. Styrelsen har också ansett att någon aktiv jordbrukare ej dokumenterat intresse för att inköpa fastigheten för rationaliseringsändamål eller för att disponera den som enskild brukningsenhet. Med den fastighetsklassificering beträffande kombinationen jordbruk och skogsbruk som lantbruksstyrelsen i detta exempel har tillämpat kommer man fram till att statlig lånegaranti för jordförvärvslån ej kan lämnas till enheter av här ifrågavarande slag. Lantbruksstyrelsen har inte haft något att erinra mot bifall till stiftsnämndens framställning om förvärv.

Flera olika frågeställningar uppkommer med anledning av det redovisade exemplet. Att betrakta den aktuella enheten som icke kombinerad medför att det allmänna för närvarande icke kan medverka med kreditåtgärder. En alltför snäv gränsdragning i detta hänseende mellan kombinerade jord- och skogsbruk och rena skogsbruksfastigheter kan vara ägnad att leda till att olämpliga brukningsenheter av förstnämnda slag bibehålles. Denna uppfattning är i överensstämmelse med riksdagens beslut 1965. I tredje lagutskottets av riksdagen godkända utlåtande ansågs fog föreligga för uppfattningen, att rena skogsbruk skulle bli allt vanligare. Utskottet ansåg därför att rationellt skogsbruk av familjetyp åtminstone i viss utsträckning bör kunna främjas av det

Interpellation ang. åtgärder mot kommersiellt utnyttjande av kommunala bostadsförmedlingars register

allmänna genom statligt kreditstöd. Detta skulle närmare utredas.

Den gränsdragning för kombinerade enheter som i nämnda exempel tillämpas av lantbruksstyrelsen leder till att man med nuvarande bestämmelser minskar möjligheterna till statligt kreditstöd vid nästa ägarskifte, om jordbrukaren anser en viss del av jordbruksdelen vara så svag, att den med nuvarande lönsamhet inte skall aktivt brukas. Så blir fallet även om den del av åkerjorden som är kvar bedöms vara bestående växtföljdsåker. Då möjligheterna till länegarantier, som framhållits, är beroende bl. a. av bedömningen av vad som är kombinerade enheter torde lantbruksnämndernas uppfattning ha stort intresse för dem som har för avsikt att förvärva jordbruksfastigheter. Det torde därför till nämnderna inkomma ett stort antal förfrågningar om möjligheterna till länegarantier. Med den inställning som lantbruksstyrelsen visat — med avståndstagande från lantbruksnämndens bedömning — måste möjligheterna försvåras att i framtiden ge sådana besked.

I sammanhanget kan man heller inte undgå att överväga lämpligheten av att stiftsnämnderna i kapitalplaceringssyfte bedriver en omfattande markinköpsverksamhet. Ur jordbruksrationaliseringssynpunkt torde det vara att föredraga att jorden och skogen brukas som familjejordbruk, familjeskogsbruk och kombinerade jord- och skogsbruk i aktiva jordbrukares ägo framför att utgöra s. k. biskopshemman och liknande.

Med hänvisning till det anförda hemställs om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet få ställa följande frågor:

1. När väntas förslag framläggas om statligt kreditstöd till rationella familjeskogsbruk?

2. Är statsrådet beredd lämna en redogörelse för principerna för bedömningen av om en brukningsenhet utgö-

res av ett kombinerat jord- och skogsbruk?

3. Hur bedömer statsrådet ur jordbruksrationaliseringssynpunkt de eklektiska markförvärv, som delvis äger rum i konkurrens med enskilda aktiva brukare?

Denna anhållan bordlades.

§ 10

Interpellation ang. åtgärder mot kommersiellt utnyttjande av kommunala bostadsförmedlingars register

Ordet lämnades på begäran till

Herr HUGOSSON (s), som yttrade:

Herr talman! Frågan huruvida de kommunala bostadsförmedlingarnas registeruppgifter avseende de bostadssökande skall vara skyddade av sekretesslagens bestämmelser har aktualiserats, då ett företag i kommersiellt syfte begärt att få ta del av samtliga bostadsförmedlingars register. Med hänsyn till att i vissa fall uppgifter av privat och förtrolig natur lämnats av den bostadssökande och kan finnas antecknade på bostadsförmedlingarnas registerkort, har förmedlingskontoren ställt sig avvisande till en mikrofotografering av korten. Frågan har därför förts vidare till justitieombudsmannen som i ett avgivet yttrande anført att kartotek över bostadssökande, vilket förvaras hos kommunal myndighet, enligt 2:1 tryckfrihetsförordningen utgör en allmän handling. Något stadgande i sekretesslagen som ger stöd för hemlighållande av kartoteket finns ej, varför det är att betrakta som offentlig handling.

Med hänsyn till att de kommunala bostadsförmedlingarna vid sitt förmedlingsarbete har att ta hänsyn till en mängd faktorer som berör den enskilde bostadssökande är det av vikt att allmänheten i förtroende kan lämna uppgifter som sedan icke utnyttjas i kom-

Interpellation ang. de i vissa länder förekommande religionsförföljelserna

mersiellt syfte. I offentlighetskommitténs betänkande (SOU 1966:61) sägs i specialmotiveringen till § 13 avseende enskilda personliga förhållanden bl. a.: »Då den enskilde träder i förbindelse med en myndighet i en personlig angelägenhet, vare sig tvångsvis eller i enlighet med egen önskan, vill han säkerligen i allmänhet att vad han yppar om sitt privatliv inte skall komma till offentligheten. Önskemål i denna riktning bör kunna uppfyllas inom åtskilliga grenar av allmän verksamhet, exempelvis sjukvården och olika slag av rådgivning i personliga angelägenheter (andlig själavård, abort- eller familjerådgivning, rättshjälp i personliga angelägenheter, nykterhetsrådgivning). Gemensamt för dessa verksamheter är att de knappast har något drag av rättstillämpning eller myndighetsutövning. Det står den enskilde fritt, om han vill utnyttja de tjänster det allmänna bereder; i stor omfattning förhåller det sig säkerligen så, att verksamheterna inte skulle kunna bedrivas, om inte de enskilda räknade med diskretion från de allmänna organens sida.»

Motsvarande motivering som offentlighetskommittén anfört torde med samma rätt kunna gälla även uppgifter ingående i bostadsförmedlingarnas register. Då därtill även kommer att uppgörandet liksom aktualiseringen av registren drar stora kostnader, som måste täckas med kommunala skattemedel, är det enligt mitt förmenande upprärande att ett privat företag genast eller så snart ske kan skall utan kostnad få ta del av dessa uppgifter.

Med stöd av vad jag ovan anfört får jag därför till statsrådet och chefen för justitiedepartementet rikta följande fråga:

Vill statsrådet medverka till att snabbt få till stånd lagändring i syfte att förhindra kommersiellt utnyttjande av kommunala bostadsförmedlingars register och därmed tillgodose enskildas intresse av att hemlighålla uppgifter av

privat natur som ingår i dylika register?

Denna anhållan bordlades.

§ 11

Interpellation ang. de i vissa länder förekommande religionsförföljelserna

Ordet lämnades på begäran till

Herr JOHANSSON i Skärstad (cp), som yttrade:

Herr talman! I olika sammanhang har företrädare för vårt land givit uttryck för det svenska folkets solidaritet med de mänskliga rättigheterna såsom de är utformade i FN:s stadga. Analogt med dessa solidaritetsförklaringar reagerar vi mot ofrihet och förtryck varhelst det förekommer. Sverige stöder, såväl i FN som annorstädes, strävanden som syftar till att skapa bättre förhållanden för förtryckta folkgrupper, främja social rättvisa och utveckla demokratiska samhällsformer. Vårt land söker genom olika åtgärder medverka till bekämpandet av diskriminering av människor på grund av ras, hudfärg eller religion.

Trots alla strävanden för att eliminera brott mot de mänskliga rättigheterna förekommer dagligen övergrepp mot enskilda människor och folkgrupper i olika delar av världen. Till dessa övergrepp hör den förföljelse av de kristna som äger rum i Sovjetunionen. Enligt ett dokument som Slaviska missionen översänt bl. a. till generalsekretären U Thant sitter ett mycket stort antal människor i fängelse där för sin tros skull. Dessa människor har deltagit i bönemöten, som anordnats av de s. k. icke registrerade församlingarna och som därför betecknas som illegala sammankomster. Myndigheterna har endast tillåtit registrering av cirka tredjedelen av de befintliga religiösa församlingarna.

En mängd processer förs nu över i

stort sett hela Sovjet, där religiöst verk-samma människor anklagas för ledande av och aktivt deltagande i illegala möten, spridande av religiös litteratur och förledande av minderåriga. Det sist-nämnda avser om de troendes barn varit med på ett evangeliskt möte.

Ifrågavarande dokument utmynnar i en vädjan till FN-chefen att tillsätta en kommission som kan undersöka målen mot de dömda troende. Vidare vädjar man om stöd för tryggad trosfrihet och rätt för föräldrar att uppfostra sina barn till myndig ålder.

Med stöd av det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till hans excellens ministern för utrikes ärendena få framställa följande fråga:

Är Ers Excellens beredd att här ge sin syn på de i vissa länder förekommande religionsföljelserna?

Denna anhållan bordlades.

§ 12

Interpellation ang. utbildning av dietister

Ordet lämnades på begäran till

Fru ERIKSSON i Stockholm (s), som yttrade:

Herr talman! År 1963 avlämnade 1953 års lärarinneutbildningskommitté sitt betänkande om forskning, undervisning och information inom näringslärans område. Man upptog dels spörsmålet om i vad mån den på människans näringsproblem inriktade forskningen i landet kan behöva utvidgas och intensifieras och i så fall hur avsett resultat skall kunna åvägbringas, dels anordnandet av högre utbildning i ämnet näringslära, dels åtgärder för samordning av den humana näringsforskningen, dels ock andra den humana näringsläran berörande frågor.

Även om kommittén främst intresserade sig för utbildning i näringsproblemen för yrkeskategorier som redan

Interpellation ang. utbildning av dietister

finns — lärare på olika stadier och sjuksköterskor — och sysslade med allmän näringsupplysning tog den även upp en ny yrkeskategori, nämligen dietister, och föreslog en utbildning för dessa. Man gjorde denna utbildning som en ettårig fortsatt utbildning för hushållslärare och ekonomiföreståndarinnor och beräknade det totala behovet för sjukhusen till 400 dietister, vilket behov skulle kunna täckas genom en tillgång på utbildningsplatser med 50 varje år under 10 år framåt.

Ett näringsfysiologiskt institut vid sidan om folkhälsoinstitutet har planerats komma till stånd genom förslag till riksdagen redan nästa år. Universitetskapaciteten liksom näringsforskning inom den privata industrin har vidare utökats väsentligt sedan betänkandet avgavs. Beträffande dietistfrågan har emellertid ingenting hänt.

Hittills har utbildning på detta område endast kunnat fås utomlands — särskilt i England, USA och Holland — där man i fråga om rådgivning i allmänhet och särskilt beträffande dieten ligger långt före Sverige. Uppgifterna för dietister är givna vid sjukhusen men även för övrigt, bl. a. för kollektiv utspisning.

För några av våra stora folksjukdomar — hjärt- och kärlsjukdomar och diabetes — råder ett bestämt samband mellan kostvanor och komplikationer i blodkärlen. Att motverka fetma anses också numera som en väsentlig hälso-uppgift. I modern hälso- och sjukvård har dietisten alltså en självklar plats.

Med hänvisning till det anförda ber jag att till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet få rikta följande fråga:

Har statsrådet för avsikt att med överarbetande av förslaget från lärarinneutbildningskommittén framlägga en plan för utbildning av dietister? Kan i så fall förslaget förväntas nästa budgetår?

Denna anhållan bordlades.

§ 13

Interpellation ang. den tekniska utbildningens anpassning till näringslivets behov

Ordet lämnades på begäran till

Fru HOLMBERG (s), som yttrade:

Herr talman! Den omställning på arbetsmarknaden som nu sker har lett till betydande svårigheter för många grupper av anställda. Det gäller även ingenjörer och andra med teknisk utbildning. För att underlätta denna grupps anpassning i dagens arbetsmarknad har samhället anordnat påbyggnadskurser i arbetsmarknadsstyrelsens regi. Denna vidareutbildning, som förra budgetåret omfattade 50 kurser och innevarande budgetår utökats till 162, har rönt mycket stor uppskattning såväl av dem som genomgått kurserna som av näringslivet som därigenom fått arbetskraft vilken bättre än tidigare kan fylla de krav på specialisering som ställs.

Med tanke på det överskott av ingenjörer som finns och med hänsyn till de ökade krav på specialisering som ställs på den tekniskt utbildade arbetskraften förefaller det naturligt att fråga sig, om grundutbildningen på detta område verkligen är anpassad till dagens näringsliv. Jag är medveten om att den omläggning av den gymnasiala utbildningen som skett — med en mindre grad av specialisering och ett större mått av allmångods än tidigare — är uppskattad, inte minst inom industrin. Men en förutsättning för en sådan uppläggning är att ingenjörer och tekniker efter denna grundutbildning automatiskt får genomgå den grad och typ av specialisering som industrin samtidigt kräver. Den förutsättningen tycks för närvarande inte vara uppfylld.

Med stöd av det anförda hemställer jag att till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet få ställa följande fråga:

Anser statsrådet att den tekniska utbildningen är anpassad till näringsli-

vets behov eller överväger statsrådet att ge grundutbildade tekniker möjligheter att i fastare former än nu få genomgå den specialisering som industrin kan kräva?

Denna anhållan bordlades.

§ 14

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökan:

Till Riksdagens andra kammare

Härmed anhålles om ledighet från riksdagsarbetet fr. o. m. den 26 oktober t. o. m. den 4 november 1967 för deltagande dels i Nordiska Rådets trafikutskotts sammanträde i Köpenhamn, dels i den svenska riksdagsdelegationens resa till Italien.

Stockholm den 24 oktober 1967

Leif Cassel

Kammaren biföll denna ansökan.

§ 15

Meddelande om enkla frågor

Meddelades, att herr talmannen tillställts fyra enkla frågor, nämligen av:

herr *Gustafsson* i Skellefteå (fp), till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet angående ändring av bestämmelserna om familjebostadsbidrag,

fru *Thunvall* (s), till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet angående tillämpningen av vissa bestämmelser om unga lagöverträdare,

herr *Dickson* (h), till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet angående statens järnvägars rattresor för pensionärer, och

fru *Sundberg* (h), till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet angående lokaliseringen av malmöregionens flygplats.

§ 16

Justerades protokollsutdrag.

Onsdagen den 25 oktober 1967

Nr 37 29

Kammarens ledamöter åtskildes här-
efter kl. 14.19.

In fidem
Sune K. Johansson
